

Maestrul cu maestrii la repetiție : Sică Alexandrescu, Al. Giugaru, George Calboreanu, Gr. Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu, Mircea Constantinescu, Ion Manu, și (în fotoliu) Radu Beligan

SICĂ ALEXANDRESCU

Leac de boală universal pentru... actori

Teatrul Popular, unde își stabilise penanții, pe timpul iernii, formația victorioasă de la grădina „Marconi”, ajunsese în sfârșit să facă săli pline. Stagiunea se deschisese cu piesa *Un erou* a lui Nicu Kirițescu. Un succes de stimă, adică vorbe bune și rețete slabe. *Microbiu Bucureștilor*, care a urmat pe afix, a fost un real succes, a deprins publicul să urce cele două etaje ca să ajungă în sala teatrului din bulevard. Iar *Moritz al II-lea* a fost marea lovitură. Luni de zile — începând din noiembrie 1927 —, *Moritz* s-a jucat de zece ori pe săptămână cu casa închisă. Cei trei asociați, conducătorii trupei, Costică Toneanu, Alexandru Ghibericon și Sică Alexandrescu, câștigau sume enorme, cite zece, cinsprezece mii de lei pe zi, într-o vreme când leaful unui societar de clasa I la Național era de șaisprezece mii pe lună.

Doi din asociați lăsau banii să se strângă în casa teatrului, bani albi pentru... însuc-

cese negre. S-au adunat milioane. Multe milioane. S-a deschis un cont la bancă. Al treilea tovarăș, Costică Toneanu, supranumit și „moartea banilor”, ridică tot ce i se cuvenea, cerea avansuri, își ceda drepturile la cămătari. Ce făcea cu banii nu se știe: nu juca cărți, nu bea. Născocea fel de fel de formule ca să-și bată joc de munca lui. Îl mai apăram noi cât puteam, amenințând pe cei care-l jecmăneau că nu vom respecta învoielile oneroase, sau că-i vom da pe mîna justiției, și astfel le mai rețezam ghearele. Mare lucru însă nu izbuteam. Situația lui Toneanu era acum următoarea: banii ce i se cuveneau nu mai erau ai lui. Îi vinduse, și drepturile lui le ridicau de la casă trei cămătari. Lui Costică îi rămăsese totuși o mie de lei pe zi, adică puținul ce-l salvasem noi. Și pe acest puțin — care nu era deloc puțin — Toneanu se silea să-l mitocosească. Încearca să ridice mia de lei pe o lună ina-

inte. Sau măcar pe o săptămână. Casierul rezista, fiindcă avea dispoziții severe.

— Dă-mi, te rog, și mia de mîine, i-a spus într-o zi casierului, să nu te mai deranjez.

— Nu pot, domnule Toneanu, n-am voie.

— De la cine? Nu sînt și eu stăpîn aici?

— De la domnul Sică. Dumneavoastră sînteți... dar...

Seara la spectacol, Toneanu, după ce m-a întrebat dacă e adevărat ce i-a spus casierul, s-a întunecat și peste o jumătate de oră m-a anunțat că nu crede să mai poată juca de duminică încolo. Era miercuri.

— De ce, Costică?

— Simt că o să mi se umfle măseaua, aici, sus, în dreapta.

— Și n-o să mai poți juca?

— Așa desfigurat? Nu te gîndești?

— Bine, Costică.

Am pus imediat bilet de repetiție pentru a doua zi la ora zece. Toneanu, înainte de a pleca acasă, l-a văzut, s-a mirat, apoi a venit să mă-ntrebe:

— Trebuie să vin și eu la repetiție?

— Nu. Repetăm tocmai pentru înlocuirea ta, să fii liber pînă țî-o trece măseaua.

— Cu cine mă înlocuiești?

— Nu știu încă. O să caut pe cineva. Mă hotărâsc pînă mîine.

Nu era deloc ușor să mă hotărâsc. M-am gîndit toată noaptea. Am trecut în revistă drumul în teatru al lui Costică Toneanu.

Cu spiritul și verva lui, cu talentul lui de comedian, cu darul lui inventiv, Costică Toneanu culesese an de an aplauzele publicului. Nu gărise încă acel rol în care actorul se poate confunda total cu personajul jucat, rol de care se leagă definitiv reputația unui artist, rol de care nu mai îndrăznește nimeni să se atingă, cît trăiește creatorul lui.

Pentru Toneanu acest rol-apogeu a fost Moritz al II-lea. L-a jucat de sute și sute de ori și s-a substituit într-atîta personajului (a intrat în pielea lui, cum se spune în teatru), încît și în viața de toate zilele, Toneanu păstrase unele particularități fizice ale lui „Moritz”: vorbea ca el, gesticula ca el. Așa cum în *Henric al IV-lea* al lui Pirandello, o formă trecătoare pune stăpînire pe un om, învinge realitatea vieții dominînd-o, la fel și Costică Toneanu a rămas pînă la moarte un fel de sosiu al lui Moritz al II-lea...

Înlocuirea lui în spectacol ar fi fost un dezastru. El era Moritz al II-lea, el era toată piesa. Împărțea succesul cu Timică,

Ghibericon, Wauvrina, Marietta Deculescu, Nora Piacentini, Brezeanu, dar temelia era el. Totuși, am executat biletul de repetiție: joi dimineața, Toneanu, trecînd pe la teatru, ne-a găsit repetînd. Rolul lui îl bolborosea, cu cartea în mînă, Vasile Brezeanu, și Hociung îl înlocuia pe Brezeanu. Din fundul sălii, Costică a asistat la repetiție. Noi ne-am făcut, un timp, că nu-l vedem. Apoi, am luat o pauză. Toneanu a venit pe scenă.

— Faceți bine că repetați. Mă înjunghie din ce în ce mai tare.

În timpul matineului — joi era întotdeauna matineu —, Toneanu discuta în cabină cu Ghibericon:

— Crezi c-o să poată juca Brezeanu?

— E familiarizat cu piesa... o să-l susțină sufleurul...

— Nu, nu. Mă gîndesc dacă o să poată duce rolul.

— Vom vedea. L-am auzit pe Sică aseară c-a trimis după Morțun.

— Da? Pentru rolul meu?

— Pentru rolul tău, de sigur. Brezeanu ar fi o soluție tranzitorie.

Între matineu și seara i-a vorbit altfel lui Ghibericon:

— Spune-i lui Sică să nu se mai ostenească. Să nu vă mai chinuiască cu repetițiile.

— De ce? N-o să te mai doară măseaua? Ți-a șoptit vreo păsărică la ureche? De ce nu ești om serios, măi Costică?

— Am fost la dentist, domnule! De la dentist viu, care mi-a spus că mi-o plombează. Așa că nu mai repetați degeaba. Joc înainte. Anunță-l tu pe Sică.

— O să-i spun, dar tu știi cum e el cînd s-apucă de o treabă. A zis că-n orice caz îl pregătește pe Brezeanu. O să-l puie să și joace un spectacol, ca să fie gata pentru orice împrejurare.

— Dar dacă-ți spun că nu mai e nevoie...

— Sică s-a gîndit că omul e om, și n-are numai o măsea. Dacă te apucă alta?

Repetițiile s-au ținut și vineri, și sîmbătă. Dar de jucat, Brezeanu n-a jucat. Iar pe Costică nu l-a mai pîndit nici o durere de măsea. Parcă și de plombase pe toate. Nu s-a mai legat de el nici o boală pînă la sfîrșitul stagiunii.

Miraculosul leac — înlocuirea — l-a vindecat radical, pe multă vreme, pe tot timpul cît s-a jucat *Moritz*. După care ne-am despărțit, s-a spart tovarășia.

Leacul nu i-a folosit numai lui Toneanu. El a fost aplicat în multe cazuri, și totdeauna a dat rezultate.

